

การเมืองของความรู้และ การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่

งานวิจัยไทบ้าน

บนเส้นทางงานวิชาการนอกกระแส

ในบรรดางานวิจัยที่มีอยู่จำนวนมากหรืองานวิจัยกระแสหลักนั้น ชาวบ้านล้วนได้ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล งานวิจัยหลายชิ้นได้สร้างคุณธรรมตาให้กลายเป็นนักวิชาการ บ่อยครั้งที่งานวิจัยเหล่านั้นไม่เคยกลับมาสู่ผู้ให้ข้อมูล งานวิจัยบางชิ้นก็ทำเพื่อยกระดับความรู้ของผู้วิจัยเท่านั้น แต่งานวิจัยไทบ้านไม่ได้เป็นอย่างนั้น กลับเป็นงานวิจัยที่มีชาวบ้านเป็นนักวิจัยและข้อมูลที่ได้ก็กลับคืนมาสู่ชาวบ้านด้วยเช่นกัน

การเกิดขึ้นของงานวิจัยไทบ้าน

งานวิจัยไทบ้านเกิดขึ้นครั้งแรกที่แม่น้ำมูนตอนปลาย เป็นงานวิจัยที่สร้างขึ้นโดยชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล งานวิจัยไทบ้านมีหัวใจหลักอยู่ที่การให้ชาวบ้านเป็นนักวิจัย โดยมีคนจากภายนอก เช่น นักวิชาการ คนทำงานองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นที่ปรึกษา และเป็นผู้ช่วยนักวิจัย

เหตุผลที่งานวิจัยไทบ้านต้องให้ชาวบ้านเป็นนักวิจัย เนื่องจากชาวบ้านเป็นคนที่ทราบดีว่า ใครคือผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก ใครเป็นผู้รู้ในเรื่องที่ทำการศึกษางานวิจัยไทบ้านได้มุ่งอธิบายกระบวนการทำวิจัยที่เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่ององค์ความรู้ของท้องถิ่น

การเมืองของความรู้และ การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่

ความหมายของนักวิจัยไทบ้าน

"นักวิจัย" ในความหมายของงานวิจัยไทบ้านคือ ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้รู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยความรู้ที่นั้นเกิดจากวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่น หรือในขอบเขตพื้นที่ ที่ทำการศึกษาวิจัย

งานวิจัยไทบ้านได้มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่ทำการวิจัยเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายเพื่อการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้สาธารณะได้รับรู้และเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อชุมชนที่ทำการศึกษา การร่วมมือกันของทุกฝ่ายจะนำไปสู่การสร้างสรรคเพื่อประโยชน์สุขของทุกคนต่อไป

กระบวนการการทำงานวิจัยไทบ้าน

งานวิจัยไทบ้านใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานกัน ทั้งการประชุมกลุ่มนักวิจัย ซึ่งมีทั้งประชุมกลุ่มใหญ่ และประชุมกลุ่มย่อย การสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์เก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม สำหรับประเด็นในการทำวิจัยได้กำหนดขึ้น โดยการประชุมกลุ่มนักวิจัย

นอกจากจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในบางครั้งขณะเริ่มทำงานวิจัยยังสามารถเพิ่มระเบียบวิธีวิจัยและระยะเวลาในการทำงานวิจัยได้อีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

การตรวจสอบข้อมูลงานวิจัยใช้การประชุมกลุ่มนักวิจัยทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลจะจบสิ้นก็ต่อเมื่อคณะนักวิจัยทั้งหมดได้รับรองผลของข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัย

